

XXXIII TAVALINE PÜHAPÄEV A AASTAL

(Esimene lugemine Õp31 ,10-13.19-20-30-31)
Lugemine Õpetussõnade raamatust:

Kui sa leiad hea naise, siis tea, et leidsid aarde, mis on enam väärt kui kõik pärlid. Tema peale võid loota, ja ta hoiab puuduse sinust eemal. Tema teeb oma mehele head ja mitte halba kõik oma elupäevad. Tema kannab hoolt villa ja linade eest, ning töötab virkade kätega. Tema paneb oma käed koonlapuu külge, ja tema pihud hoiavad kedervart; tema avab oma käe hädalisele, ja vaestele oma mõlemad pihud. Võlu on petlik ja ilu on kaduv, aga naine, kes Jumalat kardab, on kiiduväärt. Kiitke teda tema hea töö eest, ülistage teda kõikide kuuldes. See on Jumala Sõna.

(Vastulaul Ps128 ,1-2. 3. 4-6. R:5)
R: Õnnis on inimene, kes kardab Jumalat.

Õnnis on inimene, kel on aukartust Issanda vastu,
kes käib Issanda teedel.
Su oma kätetöö toidab sind,
sa oled õnnis ja su käsi käib hästi.
R:

Sinu naine on nagu viljakas viinapuu,
su kodutares,
Sinu lapsed on nagu õlipuu võsud
ümber su laua.
R:

Jah, nii õnnistatakse inimest,
kel on aukartust Issanda vastu.
Issand õnnistagu sind Siionist
ja sa näed Jeruusalemma head põlve kogu oma eluaja.
R:

(Teine lugemine 1Te5 ,1-6)
Lugemine püha apostel Pauluse esimesest kirjast tessalooniklastele:

Vennad, mina ei pea teile enam rääkima aegadest ega tunnist, sest te teate väga hästi, et Issanda päev tuleb nagu varas öösel. Siis, kui inimesed ütlevad: "Maailmas on rahu ja kõik on hästi", just siis tabab neid hukatus äkitselt, nagu sünnitusvalud käimapeal olevat naist, ja nemad ei pääse pakku. Aga teie, vennad, ei ela pimeduses, nõnda et see päev saaks teid tabada ootamatult nagu varas öösel. Sest teie kõik olete valguse lapsed ja päeva pojad. Meie ei kuulu ei ööle ega pimedusele. Ärgem siis magagem nagu teised, vaid olgem ärkvel ja kained. See on Jumala Sõna.

(Salm enne evangeeliumi Mt 24,42a.44)

Halleluuja. Olge ärkvel ja valvake,
sest Inimese Poeg tuleb tunnil, mil te teda ei oota. Halleluuja.

(Evangeelium Mt25 ,14-30)
Lugemine püha Matteuse evangeeliumist:

Jeesus rääkis oma jüngritele tähendamissõna: "Taevariik on mehe sarnane, kes seadis end reisile võõrale maale, ja kutsus enne oma sulased enda juurde ning usaldas nende kätte oma vara. Ühele andis ta viis talenti, teisele kaks ja kolmandale ühe - igauhele tema võimete järgi - ning läks ära võõrsile. See tema

sulane, kes oli saanud viis talenti, läks otsekohe, kauples nendega ja sai kasuks veel viis talenti. Nõndasamuti tegi see, kes oli saanud kaks talenti, teenis nendega kaks talenti juurde. Aga see, kes oli saanud ühe talendi, kaevas maasse augu ja peitis sinna oma isanda raha.

Pika aja pärast tuli isand tagasi ja nõudis oma sulastelt aru. Siis astus esile see sulane, kes oli saanud viis talenti ja ütles: "Isand, sina andsid mulle viis talenti - vaata siin on teist viis talenti, mida ma olen nendega juurde kaubelnud!" Ja isand lausus talle: "Sina hea ja ustav sulane, väheses oled sa olnud mu usaldust väärt, nüüd võin ma palju sinu kätte usaldada. Tule oma isanda rõõmupeole!" Ka see, kes oli saanud kaks talenti, astus ette ja sõnas: "Isand, sina andsid mulle kaks talenti - vaata, siin on veel kaks talenti, mille ma olen lisaks teeninud!" Ja isand ütles talle: "Sina hea ja ustav sulane, väheses oled sa olnud mu usaldust väärt, nüüd võin ma palju sinu kätte usaldada. Tule oma isanda rõõmupeole!"

Siis aga tuli ette see sulane, kes oli saanud ühe talendi ja ütles: "Isand, ma tean, et sa oled kalk mees - sa löikad sealt, kuhu sa ei ole külvanud, ja kogud sealt, kuhu ei ole tallele pannud. Ja ma läksin hirmuga ja peitsin sinu talendi maa sisse. Vaata, siin see on!" Aga tema isand vastas talle: "Sina halb ja laisk sulane. Kui sa teadsid, et ma lõikan sealt, kuhu ma ei ole külvanud ja kogun sealt, kuhu pole tallele pannud, siis oleksid sa pidanud andma mu raha panka, et ma tulles oleksin saanud oma talendi kasuga tagasi. Seepärast võtke nüüd talent tema käest ära ja andke sellele, kellel on kümme talenti. Sest igapähele, kellel on, sellele antakse, ja temal on rohkem kui küllalt, aga kellel ei ole, selle käest võetakse ära seegi, mis tal on. Heitke nüüd see kõlbmatu sulane välja pimedusse, kus on ulgumine ja hammaste kiristamine." See on Issanda Sõna.

Sissejuhatus

Armsad õed ja vennad, meie eluaeg on piiratud. Ükskõik kui kaua elu siin maa peal ka kestaks, tuleb sellele ikkagi lõpp, ja siis peame igavese kohtu ees aru andma - vähemalt nii usume meie, kristlased. Tark inimene teab, et tema aeg on üürrike, ja seda tähtsamaks muutub see, kuidas ta peab käituma.

Ja kuigi ka pisiasjad tunduvad meile tähtsaina, peame olema ettevaatlikud, et väikestele asjadele keskendumine ei tõukaks kogu meie olemust väiklusesse, nii et me suuri asju - oma elu laiemat perspektiivi - enam tähelegi ei pane. Kuid paraku ei saa me oma käitumise õigsuses alati kindlad olla. Sellepärast peab väike kahtlus jääma, et me ei muutuks liiga enesekindlaks. Me anname end Jumala halastuse meeleva da ja palvetame Kyrie.

Jutlus

Armsad õed ja vennad, elu on meie suhtes ebaõiglane - ebaõiglane nii heas kui halvas mõttes. Mõned inimesed on sündinud ülikaste perekonnas, või vaimuannetega, mis teevad neist kuulsad ja rikkad; teised tulevad ilmale kusagil slummis või põgenikelaagris ilma mingi väljavaateta haridusele ja töökohale. Ma usun, et meie oleme kusagil seal rikkuse ja geniaalsuse või vaesuse ja väljavaatetuse vahepeal, ning seegi on tegelikult ebaõiglane. Sündides ei saanud ju keegi meist midagi valida - meie arvamust ei küsitud...

Muidugi võiks selle üle lõpmatuseni nuriseda või pidada õnne oma õiguseks, kuid nurisemine meid ei aita ja omaenese tarkusega uhkustamine saab oksa, millel istume. Pigem tasub saatusega leppida ja meile antud lähtepunktidest edasi minna.

Õiglus, nagu meie sellest aru saame, on justkui masin, mis töötab kindla, ettearvatava programmi järgi. Masin on usaldusväärsem kui inimene ja palju usaldusväärsem kui saatus - isegi oma eneseohverduses on masin täiuslik. Ta töötab viimase kütusetilga või viimse elektrisädemeni, või kuni sõna otseses mõttes katki läheb. Inimene aga on midagi enam kui masin, ja see teeb ta

ebatäiuslikuks. Inimene langetab oma eneseteadvuse ees ise oma otsused. Võibolla on seegi ebaõiglane, et meile pole antud võimalust olla masin või et me ei saanud jääda loomade tasemele, kellel puudub moraalne vastutus oma tegude eest. Kuid jällegi, nagu öeldud: meile pole antud valida, missuguses rollis me kord ajalooks saame.

Vahel riiwab isegi Jumala sõna meie õiglustunnet, nagu ka tänases Evangeeliumis: miks see sulane, kes saadud raha maha mattis, karistada sai? Tegelikult on ju üsna häiriv, et tähendamissõnas puudub täiesti üks ilmselt kõige sagedamini esinev stsenaarium, mis viimasel ajal finantskriiside valguses meile eriliselt silma paistab: kui pankade vastu kaob usaldus, siis ei jää ju muud üle kui oma säästusid sukasääres hoida.

Teisest küljest: kuidas ikka suutsid need sulased, kes rahaga kauplesid, nii suurt - et mitte öelda ulmelist - kasumit teenida? Tegelikult elus on enamasti just vastupidi - need, kes taotlevad ülikasumit, kaotavad oma raha kõige suurema tõenäosusega. Vähe sellest, just need ülikasumitaotlejad on maailmamajanduse hauakaevajad, kes on investeerimisest teinud hasartmängu, mis kogu maailma aegajalt jälle finantskriisidesse tõukab. Raha mahamatjast võib väga hästi aru saada, sest väga palju on neid, kes investeerides kaotavad kõik ja jäävad veel võlgugi.

Mida siis tahtis Jeesus selle tähendamissõnaga öelda, kui arvestada, et kõik ülalmainitud asjaolud olid temalegi teada? Missugune lahendus on siin võimalik?

Kuulsin kord ühe bioloogi loengut maakera bioloogilise elu esimesest faasist, kui maailmas oli ainult kahte liiki elusorganisme: hemolitoautotroopsed bakterid, kes suutsid toituda puhtast anorgaanilisest ainest, mineraalidest, ja fotoautotroopsed organismid, kelle toiduks olnud orgaaniline aine ei pärinenud teistest organismidest, vaid oli keemilise päritoluga. Kui ei oleks surma ja hirmu surma ees, elaksid need kaks liiki õnnelikult tänapäevani ja mingit evolutsiooni poleks toimunud. Alles surelikkuse adumine sundis organisme muteeruma millekski seniolematuks, et vähemalt järeltulevad põlvkonnad saaksid elada paremate väljavaadetega. On väga tõenäoline, et ilma surma ja valuta ei oleks bioloogias mingit arengut.

Niisamuti on inimeste maailmas uute avastuste nimel töötamine alati riskantne. Ilmselt enamikku suuri teadlasi ja leiutajaid on kord välja naerdud või kadeduse pärast ära nullitud, nad on sageli lõpetanud võlgades, või varasematel aegadel lausa nõidadena tuleriidal põlenud. Kuid seepärast ongi Jeesuse sõnad tänasest evangeeliumist mõistetavad võrdpildina, et tegelikult ta ei räägi pangandusest ja investeerimisest, vaid vaimuannetest. Vaimuannete omanik on Jumal, kes neid inimestele jagab ja jälgib, kuidas igaüks neid kasutab. Jumala pangas kehtivad teised reeglid kui surelike juures. Jumal ei saa pankrotti minna, ja sellepärast on ta andnud meile seesmise tungi haarata uute silmapiiride järele. Alalhoidlikkuse eesmärgil paigaltammuv suhtumine oma vaimuannetesse võib niisiis osutada isegi karistatavaks.

Teatud määral kehtivad need reeglid ka meie maises elus. Tegelikult saab inimkond pikemas perspektiivis kasu eelkõige sellest inimesest, kes on valmis piirdeid murdvaiks, revolutsioonilisteks otsusteks isegi siis, kui paljud riskid toovad kaasa läbikukkumise, näivad hiljem vale, rumaluse või kurjusena. Kuid nii otsused ise, kui ka tegevus ebaõnnestumiste tagajärgede kõrvaldamiseks, tekitavad kogemused, mis aitavad probleeme tulevikus paremini ette aimata ja vältida.

Jeesuse lunastustöö mõistmiseks peame analüüsima ka tema vaenlaste tegevust, et mitte korrata nende vigu eesmärkide seadmisel ja vahendite valimisel. Samal kombel on ka sõjad, näljahädad ja katkupeideemiad andnud oma panuse inimkonna arengusse - mitte küll otseselt, kuid nende vastu ette võetud meetmed on edaspidi kättesaadavad ka järgmistele põlvkondadele, aastasadeks ja aastatuhandeteks. Selles perspektiivis aitavad nad kindlasti kaasa, et viimaks saab olema palju rohkem neid, kes omandatud teadmisest kasu saavad ja peavad vähem kannatama, kui neid, kes oma julge tegutsemisega ükskord rappa läksid.

Armsad õed ja vennad, kui me räägime riskist, siis kahtlemata pole eluohtlikel ajaviitemängudel - lubatud kiiruse ületamisel liikluses, julgestuseta mängironimisel või muul sellesugusel - mingit õigustust. Kuid mis puutub meie vaimuannetesse, siis oleme sündinud selleks, et riskida ja riskimata jättes riskime veel rohkem. On palju elukutseid, mida koolis ei õpetata: kuidas olla leiutaja, ärivisionäär või aus poliitik. Inimese areng eeldab säilitamise kõrval ka võimet ise initsiatiivi haarata, olla midagi enam kui ainult masin, mis töötab valmis programmi alusel. Selles ongi inimese elu mõte, mille Jumal on meie kätte usaldanud. Aamen.